

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

До 35-річчя кафедри культурології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології**

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної
інтеграції людства у XXI століття”*

15-17 листопада 2006 року

Випуск 5

Заснований в 2000 році

Рівне – 2007

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної інтеграції людства у XXI століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

Виткалов В.Г. - **Головний редактор:**
- кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор (Одеса);
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент, куратор студентського наукового товариства „Афіна” РДГУ;
Дем’янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
Жилиук С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Кралуєк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”;
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор НУ ім.В.Стефаніка (Івано-Франківськ);
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор (ХДАК);
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ, Заслужений діяч науки і техніки України;
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Уланова С.І. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ.

Арцишевський Р.А. - **Рецензенти:**
- доктор філософських наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., Граб О.В.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.12.2005 р.).

Відповідальність за достовірність представленого матеріалу, а також за точність наведених цитат, імен, дат тощо несуть автори. Редакція залишає за собою право корегувати матеріали. Рукописи не рецензуються й авторам не повертаються. Редакція може й не поділяти точку зору авторів.

вкрай важким. Молоді люди дедалі частіше стали відчувати на собі вплив масової культури, наркоманії, токсикоманії, а звідси – втрачати соціальні орієнтири, вдаватися до порушення норм моралі. Зважаючи на різні обставини в суспільстві, молодь швидше, ніж інші соціальні групи викидається на узбіччя духовного життя, відчужується не лише від держави, але й усього суспільства. Тому соціалізація, входження в соціальне середовище шляхом пристосування до нього студентської молоді відбувається сьогодні в умовах появи нових ціннісних орієнтацій та формування нових ідеалів.

Процес соціалізації відбувається по-різному в сім'ях, які належать до різних верств суспільства. З поліпшенням становища в суспільстві посилюється й інтерес сім'ї (і відповідно дітей) до політики. Національні меншини, як правило, відчувають менше довір'я до політики держави і менш упевнені у своїх можливостях як-небудь вплинути на неї. Сімейні взаємини – також важливий фактор політичної соціалізації. Стабільна, спокійна обстановка в сім'ї позитивно впливає на моральний розвиток підростаючого покоління, у той час, коли сім'я, що розпадається, породжує, як правило, майбутніх „відчуженців” суспільства, які поступово перетворюються в антисоціальні елементи. Історія, філософія, соціологія і психологія переконливо доводять, що сім'я була і залишилася неминущою цінністю суспільства.

Значну роль у соціалізації відіграють також і засоби масової інформації. Вони виконують функції соціальної комунікації, інформування і виховання, формування громадянських цінностей, створюють відповідний соціально-політичний клімат. Виділяються п'ять елементів масової комунікації: хто?, що?, як?, кому?, з яким ефектом?

У недемократичних державах телебачення, радіо, преса перебувають у власності держави і під її пильним контролем. Незважаючи на демократичні зміни, діяльність засобів масової інформації в нашому суспільстві змінюється дуже поволі. Це наслідок того, що суспільство втратило вектор руху. Щоб виправити становище, потрібно створити зовсім нову „мову” засобів масової інформації. Головне їхнє завдання сьогодні – захист нових, демократичних сил і формування морального обличчя молоді, більшу частину якої становить студентська молодь.

Отже, сьогодні студентство набуває характеристик соціальної суб'єктності, визначаючи не просто сам процес переходу до іншого суспільства, але і його спрямованість. Це виявляється у процесах модернізації та постмодернізації цінностей студентської молоді, які, хоч відбуваються досить активно, як це можна зрозуміти з характеристик, усе ж є амбівалентними. Це явище – адекватна реакція на стан українського суспільства загалом, зокрема на його маргінальність та транзитивність. Тобто ціннісна свідомість сучасного студентства формується в умовах, коли в суспільстві відбуваються революційні зміни, коли воно стоїть перед альтернативою вибору подальшого шляху розвитку. Ці події і загальний негативний стан в державі призвели до того, що молодь виявилась однією з найбільш соціально занедбаних і найменш соціально захищених спільнот нашої країни, що молодіжне середовище розшарпують різні проблеми, що питома вага цих проблем уже давно перевищила критичну масу і загрожує соціальними вибухами. Наслідком цього є логічне зростання конфліктного потенціалу молодого покоління. Та результати соціологічних досліджень свідчать, що, попри популяризацію опозиційних ідей, вони мають не аномічний, а конструктивно-творчий характер.

Джерельні приписи

1. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2004. – С.234.
2. Сокурская Л. Г., Крилова О. Н. Ценностная дифференциация украинского студенчества: кластерный анализ // Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць. – Харків, 2003. – С.534-539.
3. Сокурская Л. Г. Высшее образование как модель социокультурной трансформации: институциональный аспект анализа // Проблемы розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства. – К.: Інститут соціології НАН України, 2003. – С.404-409.
4. Соціальна робота з дітьми та молоддю: проблеми, пошуки, перспективи. /УДЦССМ, за ред. С.В. Толстоуховой. – К., 2000. – 276 с.
5. Сучасні тенденції соціально-правової освіти молоді / УДЦССМ, за ред. І. М. Пінчук, С.В. Толстоуховой. – К., 2000. – 148 с.

УДК 278. 18

Хоменко О. В. – ст. II курсу спец.

„Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво” РІС КСУ

н.к. – канд.істор.наук, доц. Шеретюк Р.М.

ЗАПИТИ І ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (на матеріалах РІС КСУ)

У наш час надзвичайно актуальними є проблеми, пов'язані насамперед із ціннісними орієнтаціями молоді. Нині доводиться стикатися з молодими людьми, переконаними у тому, що такі вічні цінності, які так берегло і шанувало не одне покоління людей, втратили свою вартість, є застарілими і непристосованими до нинішнього ритму життя. Ціннісні орієнтації сучасної молоді формуються у досить складних умовах сьогодення. З одного боку, різнобарвний

мистецький світ, з іншого – електронна цивілізація, яка приховує можливість примноження невігластва, безкультур'я, аморальності, бездуховності. Отже, важливим є розв'язання цих проблем, тому що життєві цінності молоді „сьогодення” визначатимуть спосіб життя „завтра” [5, с.93].

Проблему ціннісних орієнтацій та інтересів молоді відображено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників (Л. Анциферової, Д. Архангельської, Л. Божович, В. Гаврилюк, А. Здравомислова, Л. Виготського, Н. Левковської, В. Лісовського, Л. Савченко, В. Слатьоніна, О. Семашко, Е. Шиянова, В. Ядова). „Світ цінностей, – пише А. Здравомислов, – це перш за все, світ культури в широкому розумінні слова, це сфера духовної діяльності людини, її моральної свідомості, її прихильність – тих оцінок, в яких виявляється міра духовного багатства особистості” [5, с.86]. Однак ці дослідники не акцентували своєї уваги на проблемі формування художньо-естетичного сприйняття молоді як одного з важливих складових ціннісної системи загалом. Тож **мета дослідження** полягає у вивченні проблеми формування ціннісних орієнтацій, насамперед художньо-естетичного сприйняття в контексті загальної уніфікації, комп'ютеризації та технократії культури.

У наш час у період формування і встановлення нової моделі суспільства досить хвилюючою і надзвичайно важливою є проблема формування ціннісних орієнтацій молоді.

Ціннісні орієнтації розглядають як оцінку суб'єктом навколишньої дійсності відповідно до суспільних цінностей, що мають особистісну значущість для суб'єкта [8, с.30-31]. Ціннісні орієнтації відображають ідеали, характеризують інтереси, переконання, відображають потреби особистості. Тому можна сказати, що цінності сучасної молоді – це своєрідний „лакмусовий папірець”, який одразу виявляє всі недоліки та проблеми, що існують нині у суспільстві.

Але перед тим, як почати критикувати ціннісні орієнтації молоді, потрібно поставити собі таке питання: „А хто допоміг їй ті цінності сформувати?” Як зазначає В. Лісовський, „молоде покоління опинилося в ситуації, коли воно, логікою історії покликане продовжувати розвиток на базі успадкованих матеріальних та духовних цінностей, змушене, перебуваючи в стадії становлення, брати участь у виробленні цих цінностей, частіше за все самотійно” [7, с.99]. Справді, покинуте напризволяще, нове покоління України самотужки обирає для себе систему цінностей, яка далеко не містить ціннісних орієнтацій, пов'язаних із художньо-естетичним сприйняттям. Тому це покоління, на жаль, стає „втраченим”. Хоча це лише наслідок прийняття ціннісних орієнтацій, продиктованих реаліями нашого життя.

Аналізуючи реалії сучасного життя, насамперед культуру, можна з упевненістю говорити, що і нині стан культури має назву „культурного декадансу”. Адже культурний декананс – це такий стан культури, за якого відбувається деградація традиційних культурних цінностей і смислів, тобто їх глибока і системна невідповідність соціокультурній реальності, що змінилася [4, с.42].

Органічною складовою загальної культури є естетична культура. Її визначають як сукупність усіх тих сторін матеріального, духовного і художнього життя суспільства, що безпосередньо впливають на формування в його членів специфічних духовних сил, які спрямовані на створення різноманітних конкретно чуттєвих цінностей, насамперед краси. Естетична культура залишається одним із важливих стимулів людської поведінки і знаходить своє втілення в особливих естетичних потребах особистості. Це – вміння відчувати, розуміти красу навколишнього світу. Це – потреба шукати і створювати цю красу в усіх сферах власної діяльності. У наш час, час загальної уніфікації та технократії культури, естетичні потреби, на жаль, втрачають свою цінність. Поняття краси стає не таким важливим, як поняття стилю чи моди. Вічні цінності замінюються тимчасовими зручностями. Але чому це відбувається? Чому молодь захоплюється новими моделями мобільних телефонів і не звертає уваги на мистецтво? Можливо, молоде покоління втратило, так і не набувши, таку важливу для духовного і культурного розвитку естетичну проблему? А що задовольняє цю естетичну потребу? Звичайно ж, мистецтво. Адже воно значною мірою сприяє формуванню способу життя, зразків поведінки, вибору смисложиттєвих цінностей [11, с.149]. Мистецтво відображає людину, її працю, надії, мораль, природу, навколишню дійсність. За допомогою мистецтва особистість отримує різноманітні знання та інформацію про життя, культуру людини у різні часи, про навколишній світ, розвиток суспільства тощо [2, с.57].

А як повинна сприймати світ молодь, свідомість якої заангажована появою інноваційних інформаційно-технологічних можливостей? Деякі сучасні концепції дослідження інформатизації суспільства спираються на тезу, що індустріальний розвиток нині випереджає розвиток освіти, культури свідомості особи [3, с.59]. Молодому поколінню, що перебуває серед величезної кількості нових можливостей і благ, дуже важко сформувати свою систему цінностей. Щодо цього цікавою є думка В. Лісовського: „Сьогодні молоді люди перебувають у двічі екстремальних умовах: зміни в соціально-економічному складі супроводжуються кризою ціннісної свідомості. Молоді доводиться самій вирішувати, що цінніше – збагачення будь-якими засобами чи набуття високої кваліфікації, що забезпечує можливість адаптуватися до нових умов; заперечення колишніх моральних норм чи гнучкість, пристосування до нової дійсності; повна свобода міжособистісних, міжстатевих взаємовідносин чи сім'я як запорука успішного існування” [7, с.98-99].

Студентство – тривалий час не усвідомлювана як специфічна і соціально-авангардна група, характеризується особливим художнім світом. Треба сказати, що дослідження його художньої культури проводилось у багатьох вищих навчальних закладах СРСР і особливо Росії [9]. Ще у 70-ті роки проводились дослідження на базі Московського державного університету, що характеризувались визначенням рівня естетичної культури студентів. У 1964-1975 рр. в Україні О. Семашко також виконав комплекс робіт із вивчення художніх потреб студентів і формування системи їх естетичного виховання.

Студентство є найбільш сприятливою категорією населення стосовно процесів трансформації суспільства. Для нього характерна полісоціальна основа комплектування, представництво в його складі тих груп, які є в суспільстві, що зумовлює його підвищену соціальну сприйнятливості усіх проблем, що хвилюють суспільство і вразливість [11,

с.147]. Саме у середовищі студентів відбувається складна взаємодія різних культур і цінностей, яка через соціально-груповий синтез веде до збагачення соціально близького духовного світу майбутньої інтелігенції [11, с.147]. Студентство завжди відображає незавершеність і піднесеність соціальних сподівань, які проєктуються на нього громадськістю як на майбутню еліту. Йому притаманна специфічна субкультура, ядро якої становить художньо-естетичні смаки і характеристики [9, с.9].

Взагалі студентство є надзвичайно важливою соціальною групою тому, що від неї залежить світле майбутнє нашої держави. Ціннісні орієнтації у студентів лише формуються. І на їх вибір впливають такі фактори: масштабні соціальні процеси; рівень впливу соціальних норм і діяльність державних лідерів; пропаганда й агітація в ЗМІ; індивідуальний досвід людини, її життєві позиції, особиста активність тощо. Нині молодь є дуже гнучкою щодо ціннісної системи: усе, що може стати завадою на шляху до мети, досить швидко відкидається, замінюється іншим, більш необхідним або нейтральним.

У наш час домінуючою серед студентської молоді стала практично-раціональна спрямованість і створення відповідної ціннісної ієрархії, де традиційно-моральні норми втрачають свою вартість. Актуальними стають цінності, які мають більш раціональне та практичне підґрунтя.

Щоб визначити проблему формувань ціннісних орієнтацій молоді, насамперед художньо-естетичного сприйняття, було проведено соціологічне дослідження на базі Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету, серед студентів I-IV курсів спеціальностей „Банківська справа” (29 осіб), „Товарознавство” (36 осіб), „Маркетинг” (16 осіб), „Країнознавство” (28 осіб), „Мова та література” (22 особи).

Поштовхом до його проведення стала ситуація, яку спостерігала дослідниця у приміщенні Співки художників Рівненщини, де поряд із виставковою залою знаходиться місце продажу мобільних телефонів. Відвідуючи виставки творів мистецтва, неважко помітити, що більша частина молоді, обминаючи виставкову залу, прямувала до вітрини, де щодня з'являються нові моделі мобільних телефонів.

Респондентам в анкеті було запропоновано десять питань. З них п'ять пов'язані з мистецтвом, і п'ять – і з мобільними телефонами. Це дало змогу провести порівняльний аналіз відповідей студентів.

Оброблюючи результати відповідей на два перші питання, виявилось, що моделі мобільних телефонів знають 100% опитаних, а імена рівненських художників – лише 4% від загальної кількості. Із наведених даних можна зробити висновок, що незнання студентами рівненських митців – це наслідок недостатньої популяризації мистецтва як у нашому місті, так і в Україні загалом. Адже по телевізору, радіо і навіть на вулицях міста ми щодня бачимо і чуємо нові реклами мобільних телефонів та їх операторів. Свідомість студентів завантажена величезною кількістю нових можливостей, які надає нам цей засіб комунікації. Тому дуже важливим є залучення молоді до мистецького процесу в нашому місті.

Наступні питання були пов'язані із зацікавленням студентів новинками у сфері мобільного зв'язку та відвідуванням ними художніх виставок. Тож майже 92% опитаних вказали, що цікавляться новинками мобільного зв'язку. І лише 45% (це майже половина опитаних студентів) – відвідують художні виставки.

Чому це відбувається? Чому молодь відмовляється насичувати свій вільний час естетично цінним змістом? Адже дозволя молоді – важлива сфера розвитку особистості. І чим будуть займатися молоді люди у свій вільний час, залежить як від них самих, так і від держави, яка повинна забезпечити їм вибір. А молодь у свою чергу повинна розвивати у собі естетичну потребу, яка віддзеркалює естетичний смак людини.

Запропонували ми також питання, пов'язані з комунікацією студентів. 43% опитаних в основному спілкуються за допомогою мобільного телефону. І лише 21% вважає картину засобом спілкування. Відповідно 79% опитаних студентів не спілкуються за допомогою мистецтва і навіть не розуміють, як картина може бути засобом спілкування.

Під час навчання дитина повинна не лише спілкуватися з однолітками та вчителями, але й із мистецтвом, з природою, яку воно відображає.

Здійснивши аналіз відповідей на передостанні питання, ми отримали теж досить цікаві результати. Отже, 85% студентів назвали функції мобільного телефону, що для них в принципі не було надто складно. А функції твору мистецтва, котрі він може виконувати у людському житті, назвали 60% опитаних студентів. Різниця між результатами порівняно не є значною. І тому можна сказати, що молодь розуміє – в умовах науково-технічного прогресу мистецтво виконує дуже важливу функцію, воно ефективно впливає на почуття, емоції, активізує навчальну діяльність; йому також належить важлива культурно-соціальна функція, яка тісно пов'язана з проблемою вільного часу молоді [2, 5с.7].

Останні питання анкети якоюсь мірою узагальнили всі попередні. Лише 3% опитаних погодились, що мобільний телефон – найбезглуздіший винахід ХХ століття. Відповідно 97% студентів вважають, що без нього неможливо існувати в сучасному світі. З цим можна погодитись, адже ритм життя ХХІ століття значно зріс, і щоб не відставати від нього, потрібно користуватися всіма новими можливостями, які він надає.

В останньому, десятому питанні студентам було запропоновано поміркувати над таким припущенням: „Втрачаються вічні цінності, цінуються тимчасові зручності”, з яким погодились 33% опитаних, а 52% відповіли „можливо”. Отже, 85% респондентів так чи інакше згодні з тим, що вічні цінності, які формувалися у свідомості багатьох поколінь, втрачають свою актуальність і є застарілими. А найбільше цінуються речі масові, тимчасові. Але важливим моментом у цьому є те, що молодь усе ж розуміє важливість збереження справжніх цінностей. Усвідомлення цього дає надію на збереження тих вічних цінностей, які ще збереглися, і створення нової системи цінностей, у якій вони будуть поєднуватися із сучасними, пристосованими до сьогоденних реалій життя ціннісними орієнтаціями.

Таким чином, проведене нами дослідження дало змогу здійснити порівняльний аналіз ціннісних орієнтацій

студентів з точки зору їх художньо-естетичного сприйняття та визначення важливості для нових технологічних можливостей. Результати такого аналізу визначили рівень естетичної культури сучасної молоді. І можна сказати, що молоді люди є далекими від мистецтва і цікавляться лише тим, що є модним, стильним, популярним. Ціннісні орієнтації насамперед художньо-естетичного спрямування не є актуальними в сучасному молодіжному середовищі. Тому потрібно створювати певні умови для того, щоб молодь розвивала у собі естетичні потреби і мала змогу їх задовольнити. Для цього і доцільно створювати художні виставки, художні галереї та заклади, де сама молодь могла б займатися мистецтвом.

У ході проведення дослідження було виявлено й чимало проблем. Насамперед проблему недостатньої популяризації мистецтва. Її вирішення ми бачимо у поєднанні мистецтва і нових технологій. Наприклад, у мобільних телефонах, які мають нині практично усі молоді люди, замість шаблонних і не надто естетичних, зробити заставкою якусь улюблену картину відомого художника. Адже пейзаж чи натюрморт у мобільному принесе не лише естетичну насолоду його власнику, але й збагатить його знання в галузі мистецтва. Також зараз дуже популярними стали чохли для мобільних телефонів. Іноді вони настільки майстерно і цікаво виконані, що з легкістю стають витворами мистецтва.

Подібна спроба вирішення проблеми поєднання мистецтва і нових технологій, зрозуміло, не є вичерпною. Тому доцільним залишається подальше вивчення художніх смаків та потреб сучасної української молоді, особливо студентства.

Джерельні приписи

1. Бокань В. Культурологія: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2000. – 136 с.
2. Залевська М. Формування особистості на основі художньо-естетичної культури // Мистецька освіта та мистецтво освіти в контексті формування сталого суспільства: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 12-13 травня 2005 р. – К., 2005. – Ч. 1. – 320 с.
3. Зубко Р. Роль інформаційної культури в сучасному світі // Мистецька освіта та мистецтво освіти в контексті формування сталого суспільства: Зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ, 12-13 травня 2005 р. – К., 2005. – Ч. 1. – 320 с.
4. Корінний М., Потапов Г., Шевченко В. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К.: Україна, 2000. – 184 с.
5. Кормич Л., Богацький В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навчальний посібник. – Харків: Одиссей, 2003. – 304 с.
6. Левковська Н. Динаміка ціннісних орієнтацій молоді // Політичний менеджмент. – 2006. – №1. – С.85-93.
7. Лисовський В. Динаміка соціальних змін // Социс. – 1998. – №5. – С.98-99.
8. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді // Безпека життєдіяльності. – 2006. – №1. – С.30-33.
9. Семашко О. Соціологія естетичного виховання // Мистецтво та освіта. – 2003. – №3. – С.7-11.
10. Слестенин В., Чижаква Г. Введение в педагогическую аксеологию. – М.: Академия, 2003. – 192 с.
11. Соціологія культури: Навчальний посібник / О. Семашко, В. Піча, О. Погорілий та ін.; За ред. О. Семашка, В. Пічі. – Львів: Новий світ, 2004. – 334 с.
12. Шевська М., Савченко Л. Студент ХХІ століття // Збірник наукових праць. – К., 2004. – №7. – С.3-7.

УДК 812765: 316723

Савич К. – ст. II курсу
гуманітарного факультету
спец. „Культурологія”
НУ „Острозька академія”
н.к. – проф. **Зайцев М.О.**

СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Будь-яка національна культура стає по-справжньому значущою тільки тоді, коли переростає вузьколокальні рамки, сприймається іншими націями. Кожен розвинений індивід вивчає своє національне коріння, свою етнічну неповторність, заглиблюючись у культурні відносини своєї нації з іншими, такими ж неповторними і своєрідними.

Немає однакових людей – немає однакових культур. Тому, щоб пізнати чужу культуру, необхідно досконало вивчити культуру свого народу. А для цього необхідно заглянути в коріння української національної культури, побачити й зрозуміти її завжди суперечливий розвиток. Прагнення осмислити місце своєї культури в системі споріднених культур – це здорове національне почуття, утверджувати яке повинна українська інтелігенція.

Нелітературні форми мови тривалий час залишалися поза увагою українських учених. Проте в останні роки з'явилася значна кількість публікацій, присвячених вивченню розмовної мови, аргю, професійної та жаргонної лексики, сленгу. Адже „якщо на початку минулого століття перед українським суспільством стояло завдання виплекати оранжерейну рослину, то тепер корінь мовних проблем полягає у потребі відновити природні стихійні форми існування

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА	3
<i>Виткалов В.Г., Граб О.В.</i> МОЛОДЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДІ І ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДСТВА У ХХІ СТОЛІТТЯ”	4
РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ КУЛЬТУРИ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
<i>Шевчук М.В.</i> УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ЄДНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУ: ДОСВІД ДЛЯ МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ	7
<i>Корольчук О. І.</i> МОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	9
<i>Возна Т.О.</i> ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КУЛЬТУРНОГО РІВНЯ МОЛОДІ.....	10
<i>Кутузова Г.</i> АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	13
<i>Перець О.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	15
<i>Терновенко Д.С.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ (на прикладі студентської молоді ЛНПУ ім. Т.Шевченка).....	18
<i>Потапчук Т.В.</i> МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЦІННОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ УСТАНОВОК СТАРШОКЛАСНИКІВ	21
<i>Пузиченко Т.</i> ГУРТКИ, ТВОРЧІ ОБ’ЄДНАННЯ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	23
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ.....	30
<i>Семенович О.Л.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ДАВНЬОРУСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ВОЛИНИ.....	33
<i>Шевчук О.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З МОЛОДДЮ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ РІВНЕНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ”	37
РОЗДІЛ ІІ. ДИНАМІКА КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	
<i>Шевчук К.С.</i> ЕТИЧНИЙ ВИМІР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	39
<i>Виткалов С.В.</i> МОЛОДЬ У КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (регіональний аспект)	44
<i>Кузьмук О.М.</i> НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	46
<i>М’якота І.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ.....	48
<i>Шуба А.І.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ УТВЕРДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	51
<i>Кучина Н.І.</i> СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАВНИЦТВА В УКРАЇНІ	54
<i>Швая Д.В.</i> ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	58
<i>Війтович Г. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	

СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	60
<i>Гумен Ю.В.</i> ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І СУЧАСНА СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ	62
<i>Марчук Ю. М.</i> МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ФІЛЬТРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	64
<i>Кравченко Т.В.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.....	67
<i>Вакульчук М.В.</i> МАЙСТЕРНІСТЬ ТА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	69
<i>Старенька О.О.</i> ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ (на прикладі художньо-педагогічного факультету РДГУ).....	73
<i>Шеретюк Р.М.</i> РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	74
<i>Куліда К.М.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	76
<i>Пшебільська Л.Г.</i> ТЕНДЕНЦІЇ В ЗМІНАХ СТРУКТУРИЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	78
<i>Хоменко О. В.</i> ЗАПИТИ І ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (на матеріалах РІС КСУ)	80
<i>Савич К.</i> СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ.....	82
<i>Карпович К.П.</i> САКРАЛЬНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ.....	84
<i>Загаєвська О.</i> ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	86
<i>Ковальчук Л.М.</i> ХРИСТІЯНСЬКА МОРАЛЬ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ТА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	89
<i>Миркевич О.В.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОСНОВА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РУХІВ.....	91
<i>Кузіч Р.С.</i> МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ.....	93
<i>Гончаров А.О.</i> УПА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ	96
<i>Перебийнос С.І.</i> КОМУНІКАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗНАЙОМСТВА (на матеріалах РІС КСУ)	98
<i>Заладовська О. В.</i> СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЮБ: ПОГЛЯД МОЛОДІ.....	100
<i>Бондарчук А.Я.</i> ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИН.....	102
<i>Заладовська О.В.</i> ГЕНДЕРНА СТРУКТУРА СІМ'Ї: СОЦІАЛЬНО-Педагогічний АСПЕКТ.....	104
<i>Коберська Т.М.</i> САМОРОЗВИТОК І САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ.....	106
<i>Левенець М., Старенька О.</i> ЛІДЕРСТВО ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ САМОСТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	108
<i>Чаус Ю.А.</i> ОБРАЗ РЕЛІГІЙНОСТІ В СТУДЕНТСЬКІЙ СУБКУЛЬТУРІ.....	111

РОЗДІЛ ІІІ. ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДІ

<i>Деркач М.В.</i> ОСНОВНІ ЗАСАДИ СЕМІОТИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ	113
<i>Гнатюк В.</i> ОБРАЗ РЕЦИПІЄНТА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі класицизму і бароко).....	115
<i>Кошова І. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СВІТСЬКОГО ПОРТРЕТА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ БАРОКО У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ.....	118
<i>Макотера А.В.</i> РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ НА ПРИКЛАДІ РОЗГЛЯДУ ПОРТРЕТНОГО ЖИВОПИСУ УКРАЇНИ ХVІІІ-ХІХ ст.....	120
<i>Бєдакова С.В.</i> ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ ЗДОБУТКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАЗЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ.....	123
<i>Бєлова О. С.</i> НЕОБАРОКО В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ 1920-х рр.....	126
<i>Бєлова О. С.</i> КОНЦЕПЦІЯ ДУХОВНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: УРОКИ ІСТОРІЇ (на прикладі діяльності українського театру Л. Курбаса).....	128
<i>Шепелева І.А.</i> РОЛЬ УКРАЇНСЬКОГО АНДЕГРАУНДУ В ПОШУКУ ДУХОВНОЇ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	131
<i>Парфенюк В.І.</i> ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ Й ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДІ (на прикладі історичного роману Р.Іваничука „Мальви”).....	137
<i>Купець Л.М.</i> ПРОЗОВА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА ЯК ФЕНОМЕН ПОСТМОДЕРНУ.....	140
<i>Дацик М.В., Левенець М.В.</i> МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ: ДО ПИТАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	143
<i>Шемуровська О., Черуха А.А.</i> ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	146
<i>Федоришин М.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ КОЛЯДНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ФЕСТИВАЛІВ, СВЯТ ТА КОНКУРСІВ НА ВОЛИНІ. 149	
<i>Радковська Л.М.</i> ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНА ТА ВИХОВНА РОЛЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ.....	151
<i>Соловійов В.А.</i> ПСИХОЛОГО-ЕМОЦІЙНИЙ ЕФЕКТ СПРИЙМАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	154
<i>Довбенчук О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА КРАСЗНАВЧОМУ МАТЕРІАЛІ	157
<i>Глухенький М.Ф.</i> ВИВЧЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ЗВ’ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ- ІМПРЕСІОНІСТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	159
<i>Власюк Г.І.</i> МУЗЕЄФІКАЦІЯ ЗАМКОВИХ КОМПЛЕКСІВ У КОНТЕКСТІ ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ.....	161
<i>Глушук О.Г.</i> АМАТОРСТВО ЯК СФЕРА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	165
<i>Швець Л.В.</i> ТРАДИЦІЇ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	167
<i>Помогалова К.В., Аксьонова І.О.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ (на прикладі Студентського Центру моди Брянківського технолого-економічного технікуму Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка).....	170
<i>Крайлюк Л.В.</i> ТВОРЧА СПАДЩИНА НІЛА ХАСЕВИЧА У СИСТЕМІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 5

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп’ютерна верстка та макет – *Кравчук В.Ю.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор – *Парфенюк В.І.*
Відповідальна за випуск – *Виткалов В.Г.*

Здано до набору 10.12.2005. Підписано до друку 20.02.2006.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 21. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології:
Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і
перспективи культурної інтеграції людства у ХХІ століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

**ББК 71.0
УДК 168.522**